Wybrane środki stylistyczne

Środki stylistyczne:

- przenośnia
- epitet
- porównanie
- wyraz dźwiękonaśladowczy

Środki stylistyczne:

- pytanie retoryczne
- antyteza
- zgrubienie, zdrobnienie
- neologizm
- anafora, epifora
- apostrofa
- peryfraza, eufemizm

Epitety

- Określenia rzeczownika

czerwona róża,

piękny motyl

Porównanie

- Coś jak coś
  niby
  jakby
  twardy jak kamień,

jasne jak słońce

Przenośnia (metafora)

- Niezwykłe zestawienie wyrazów zyskujące nowe znaczenie ,np.

„słońce dzwoni w rzekę rozbłyskanych blach”

(J. Czechowicz Na wsi)

Wyraz dźwiękonaśladowczy (Onomatopeja)

- Wyraz naśladujący dźwięki (odgłosy) z otaczającej rzeczywistości np.

- *dzwonienie,*
- *kapie*

Metafory

- - animizacja (ożywienie) – polega na przypisywaniu przedmiotowi martwemu właściwości istot żywych – ludzi i zwierząt, wprowadza elementy ruchu, dzięki niej tekst staje się bardziej dynamiczny,
  np.: „drzewo drgnęło”
  „chwile biegną”

Metafory

- personifikacja (uosobienie) – polega na przypisywaniu rzeczom, zjawiskom, zwierzętom i roślinom cech człowieka; przedmioty, zjawiska, rośliny oraz zwierzęta mogą zachowywać się, odczuwać i wykonywać rozmaite czynności właściwe ludziom,
  np.: „skowronek zapłakał”
- „słońce myślało”

Przenośnie (Metafory)

- Personifikacja (uosobienie)

Tańczące fale

- Animizacja (ożywienie)

Chmury uciekły

Uosobienia i ożywienia

- uosobienie:
- Słońce uśmiecha się.
- Chmury płaczą.
- Kot mówi szeptem.
- Drzewa dyskutują krzykliwie.
- Głaz tęskni za sąsiadem.

- ożywienie:
- Chmura goni chmurę.
- Kamień ucieka przed deszczem.
- Wicher ryczy.
- Morze poluje na ofiary.
- Patyki przebiegają przez plażę.

Słońce uśmiecha się

Uosobienie
(personifikacja)

Chmury płaczą

- Uosobienie (personifikacja)

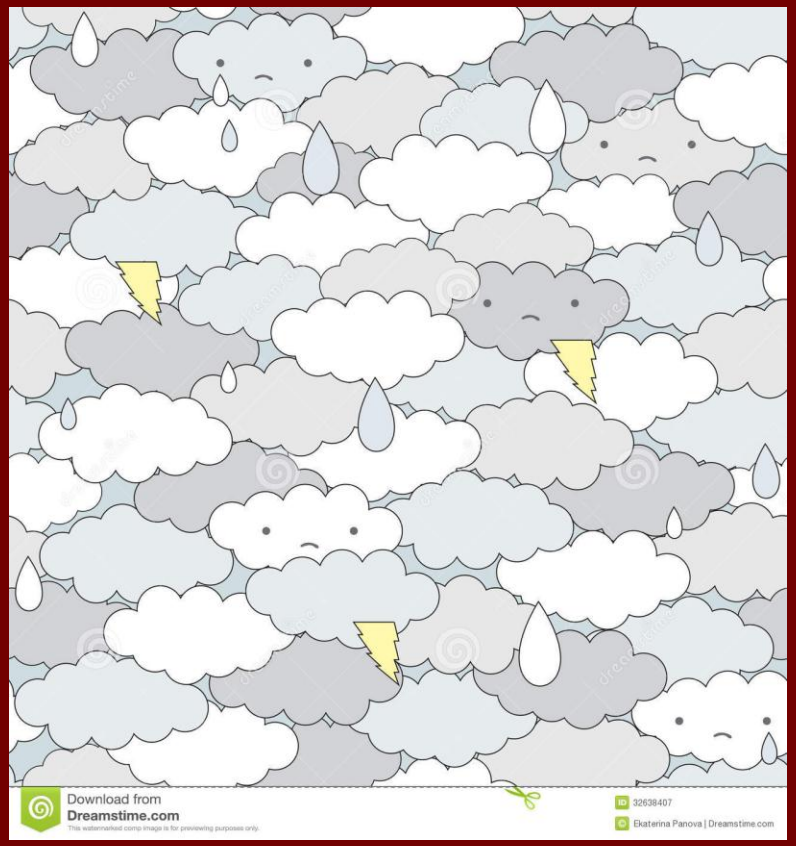

Sowa czyta

- Uosobienie (personifikacja)

krzesło pobiegło

wulkan śpi

Ożywienie (animizacja)

Przykładem metafory jest jeszcze:

oksymoron – mówimy o nim wtedy, gdy zestawiane są ze sobą wyrazy o przeciwstawnym znaczeniu, wzajemnie wykluczającym się,
np.: „czarny śnieg”, „gorący lód”

PYTANIE RETORYCZNE

- pytanie niewymagające odpowiedzi, służy wywołaniu przemyśleń u odbiorcy

np.: „Któż wytrwa, gdy go ognie niebieskie pochwycą?”

- (J. Słowacki, *Radujcie się! Pan wielki narodów nadchodzi*)

Antyteza

- ANTYTEZA – polega na kształtowaniu wypowiedzi z elementów znaczeniowo przeciwstawnych,

np.: *„Ma granicę - nieskończony*

Wzgardzony – okryty chwałą

Śmiertelny – król nad wiekami.”

- (*Bóg się rodzi)*

ZDROBNIENIE

wyrazy utworzone za pomocą odpowiedniego przyrostka, mające znaczenie w jakimś sensie pomniejszone, np.: piesek, kotek, Martusia ..

ZGRUBIENIE

wyrazy utworzone za pomocą odpowiedniego przyrostka,

mające w jakimś sensie powiększone, wzmocnione znaczenie,
np.: psisko, cielsko, kocisko, Anka ...

Neologizm

(z gr. νεος + λογός – nowe słowo) –nowy wyraz utworzony w danym języku, aby nazwać nieznany wcześniej przedmiot czy sytuację lub osiągnąć efekt artystyczny w utworze poetyckim (np. ćwierkliwie)

„Rwałem dziś rano czereśnie,

Ciemnoczerwone czereśnie,

W ogrodzie było ćwierkliwie,

Słonecznie, rośnie i wcześnie"

(J. Tuwim *Czereśnie)*

ANAFORA

- –zespół zdań zaczynających się od tych samych słów,

np.: *„Jak moje oczy topią się – mdleją,*
Jak myśli rzucają ze dna,
Jak iskry sypią, jak łzami leją,
Ty wiesz! – lecz tylko Ty jedna".

- (Juliusz Słowacki, *Ostatnie wspomnienie Do Laury)*

EPIFORA

- to przeciwieństwo anafory. Powtarzają się wyrazy lub zwroty znajdujące się na końcu wersów, np.:
- *„I niebo jak biała Niagara,*
  I droga jak biała Niagara,
  I pamięć jak biała Niagara
  O Tobie jak biała Niagara.”
- *(Jan Bolesław Ożóg „Niagara”)*

PERYFRAZA (omówienie)

- Polega na zastąpieniu słowa oznaczającego dany przedmiot, czynność, osobę itp. przez jego opis lub metaforę np.: *„Drugi stambulskie oddycha gorycze*

  Lub pije z chińskich ziół ciągnione treści”

  (A. Mickiewicz, Zima miejska)

- „z chińskich ziół ciągnione treści” – herbata „stambulskie gorycze” – tytoń

Rodzaje peryfrazy:

eufemizm – jego celem jest złagodzenie znaczenia pewnych wyrazów ,np.:

starzec – „człowiek w podeszłym wieku”
umrzeć – „rozstać się z tym światem”
kłamstwo – „mijanie się z prawdą”

J. Fałat, *Modlący się starzec*

POWTÓRZENIE

- dany element powraca wielokrotnie, powtórzenie może dotyczyć poszczególnych głosek i ich układów, wyrazów, zwrotów, wersów, zdań, np.: *„— Gulistan — mówi — to ogród róż,*

  w ogrodzie — mówi — strumienie.

  Róże? na skronie — mówi — róże włóż,

  strumienie — mówi — to cienie.”

(K. I. Gałczyński)

APOSTROFA

- Apostrofa (gr. apostrophé – zwrot) – składniowa figura retoryczna, charakteryzująca się bezpośrednim zwrotem do osoby, bóstwa, idei, wydarzenia, pojęcia lub przedmiotu
- *„Młodości! dodaj mi skrzydła!*

  Niech nad martwym wzlecę światem”

(A. Mickiewicz, Oda do młodości)

Źródło

- https://pl.wikipedia.org/wiki
- https://zapytaj.onet.pl
- www.google.pl - grafika
- https://sjp.pwn.pl/slowniki
- http://wolnelektury.pl/katalog

Dziękuję za uwagę

Opracowała
R. Czarnobrewa- Fuksińska